

**PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŲJŲ
PROGRAMŲ
PRITAIKYMO REKOMENDACIJOS
specialiųjų poreikių žemų ir labai žemų
intelektinių
gebėjimų mokinių ugdymui**

PPT specialistės Vaida Ališauskaitė, Vida
Baracevičienė, Neringa Juščiuvienė

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ PRITAIKYMŲ REKOMENDACIJOS

specialiųjų poreikių žemų ir labai žemų intelektinių
gebėjimų mokinių ugdymui

Vilnius, 2010

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PAGRINDINIŲ UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ PRITAIKYMO REKOMENDACIJŲ PASKIRTIS

- Parengtos bendrojo lavinimo ir specialiųjų mokyklų mokytojams, dirbantiems su specialiųjų ugdymosi poreikių žemų (riboto intelekto) ir labai žemų (nežymiai sutrikusio intelekto) intelektinių gebėjimų mokiniais.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

TIKSLAS

padėti mokytojams pritaikyti mokomųjų dalykų bendrąsias programas minėtoms mokinių grupėms.

- Formuluojami prioritetiniai mokymosi *tikslai ir uždaviniai*.
- Aprašomos orientacinės *mokinių gebėjimų raidos gairės*.
- Aprašoma rekomenduojama pritaikyto *turinio apimtis*, nurodomos tos dalykų temos, žinios ir gebėjimai, kurie yra esminiai keliamiems ugdymo uždaviniams įgyvendinti.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „*Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos*“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

MOKINIŲ INTELEKTINIŲ GEBĖJIMŲ YPATUMAI

- Žemi intelektiniai gebėjimai (ribotas intelektas).
- Labai žemi intelektiniai gebėjimai (nežymiai sutrikęs intelektas).

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (RIBOTAS INTELEKTAS) (1)

- Tai ribinė zona tarp normalaus ir sutrikusio intelekto.
- Priskiriami mokiniai, kurių IQ yra nuo 70 iki 79.
- Pažinimo procesai ir išmokimo dėsningumai panašūs į keleriais metais jaunesnių, žemesnių klasių normalios intelektinės raidos mokinių.
- Gebėjimų formavimasis yra lėtas ir vangus, o mokymosi pasiekimai žemesni nei minimalūs.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (RIBOTAS INTELEKTAS) (2)

- Mokiniam trūksta intelektualinės veiklos savarankiškumo, būdinga perdėta priklausomybė nuo mokytojo.
- Būdingi nepakankami kritinio, loginio mąstymo gebėjimai:
  - jie sunkiai taiko naujus principus sudėtingesnėms problemoms (užduotims) spręsti,
  - sunkiai suvokia naujų žodžių prasmę, negali greitai daryti išvadų iš pateiktų faktų,
  - nepakankamai skiria esminius ir šalutinius dalykus.
- Retai dalyvauja diskusijoje ar užduoda kitiems klausimus, kad gautų trūkstamos informacijos.
- Sunku perfrazuoti duotą mintį, išreikšti ją savais žodžiais, dažniausiai ji atkartojama tais pačiais žodžiais, kaip ir buvo pateikta. Trūksta mąstymo lankstumo.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKĘS INTELEKTAS) (1)

Nustatomas įvertinus dviejų sričių gebėjimus:

- intelekto funkcionavimo – mokinių IQ intervalas yra tarp 50 ir 69.
- adaptacijos įgūdžių – komunikavimo, savęs priežiūros, gyvenimo šeimoje, socialinio dalyvavimo, kryptingumo siekiant tikslo, sveikatos priežiūros ar saugumo, problemų sprendimo, laisvalaikio, darbo.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKĘS INTELEKTAS) (2)

- Dirbant su labai žemų intelektinių gebėjimų mokiniais, ypač daug dėmesio reikia skirti mąstymo ir kalbos ugdymui. Labiausiai sutrikusios paprastai būna šių mokinių loginio mąstymo operacijos: analizavimas, lyginimas, apibendrinimas, išvadų formulavimas.
- Dėl mąstymo inertiškumo mokiniai negeba pritaikyti jau įgytų žinių naujose, neįprastose situacijose.
- Dažniausiai vyrauja vaizdinis, o ne verbalinis mąstymas, todėl mokiniams perteikiamos akademinės žinios turėtų būti glaudžiai siejamos su praktine veikla, gyvenimo patirtimi, iliustruojamos konkrečiais pavyzdžiais.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKĘS INTELEKTAS) (3)

- Svarbus vaizdumo taikymas ugdymo procese.
- Mokiniai pasižymi valingos veiklos stoka, pajėgūs organizuoti savo veiklą tik padedami suaugusiųjų, tačiau geba dalyvauti tikslingoje veikloje, kai užduotys atitinka jų gebėjimus.
- Palanki emocinė ugdymo aplinka ir mąstymo stimuliavimas gali padėti šiems mokiniams formuoti mokymosi ir socialinės adaptacijos įgūdžius, pozityvią savivertę, lengvinti socializaciją.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAM SUKRIKĖS INTELEKTAS) (4)

- Kiekvienam mokiniui dalis ar net daugelis šių ypatumų gali būti nebūdingi, nes mokinių specialieji poreikiai ir sutrikimai būna labai įvairūs. Todėl individualizuojant ugdymą svarbu atsižvelgti į kiekvieno konkretaus vaiko unikalumą.
- Mokytojui, rengiančiam individualią programą žemų arba labai žemų intelektinių gebėjimų mokiniui, svarbu pažinti ir ugdomo mokinio asmenybę, turėti žinių apie mokinio socialinę aplinką ir atitinkamai sutrikimų grupei būdingus ypatumus ir mokymosi sunkumus.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

UGDYMO KOMPETENCIJŲ PAGRINDAI

Mokėjimo mokytis.

Komunikavimo.

Pažinimo.

Socialinė-pilietinė.

Iniciatyvumo ir kūrybingumo.

Asmeninė.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS (1)

ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (RIBOTAS INTELEKTAS)

- Programų pritaikymo (modifikavimo) pagrindas yra tos pačios klasės, kurioje mokosi vaikas, bendroji dalyko programa.
- Laikomasi nuostatos, kad mokydamasis pagal pritaikytą programą mokinys turėtų pasiekti bent jau minimalųjį tos klasės pasiekimų lygį.
- Jei reikia, mokytojas numato žemesnių klasių mokymosi spragų šalinimą.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS 2

ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (RIBOTAS INTELEKTAS)

- Programa pritaikoma vienam trimestrui/pusmečiui, paskui vertinamas jos tikslingumas, efektyvumas.
- Programos paprastinamos, konkretinamos, siaurinamas turinys, ypatingas dėmesys kreipiamas į alternatyvių mokymosi metodų išbandymą.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS 3

ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (RIBOTAS INTELEKTAS)

- Pritaikant dalyko bendrąją programą numatomos sutrikusius gebėjimus lavinančios užduotys arba tokie įprastų užduočių keitimo būdai, kad užduotys įgautų korekcinį pobūdį.
- Dalykų mokytojų užduotys, taikomos lavinti mokinių sutrikusius gebėjimus, itin svarbios tada, kai su mokiniu papildomai nedirba joks pagalbos specialistas (nei logopedas, nei specialusis pedagogas).

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS 1

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKUSIO INTELEKTO)

- Pritaikyta programa adaptuojant turėtų būti glaudžiai susijusi su klasės mokymo programa.
- Turinio apimtis iš esmės turėtų sutapti su klasėje nagrinėjamu dalyko bendrosios programos turiniu, tačiau *reikšmingai skirsis pasiekimų ir temų apimties lygmuo*, jos gali būti keičiamos, supaprastinamos ar kai kurių visai ar laikinai atsisakoma.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS 2

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKUSIO INTELEKTO)

- Planuojant mokinio ugdymo uždavinius, pasiekimus ir pažangą galima remtis žemesnės klasės dalyko bendrojoje programoje aprašytais laukiamais mokinių pasiekimais.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

PROGRAMOS PRITAIKYMAS 3

LABAI ŽEMI INTELEKTINIAI GEBĖJIMAI (NEŽYMIAI SUTRIKUSIO INTELEKTO)

- Adaptuota programa rengiama vienam trimestrui arba pusmečiui.
- Jei mokiniui programa adaptuojama jau nebe pirmus metus, ir jo mokymosi raida tolygi, mokytojo nuožiūra pritaikyta bendroji dalyko programa gali būti parengta visiems mokslo metams.
- Programą adaptuojant svarbu ieškoti mokiniui tinkančių alternatyvių mokymosi būdų ir užduočių, kurie padėtų lavinti sutrikusius gebėjimus ir pagerintų jo mokymąsi.
- Numatoma, kiek laiko ir kada skirti kartojimui ir kaip ugdyti svarbiausias dalyko ir bendrąsias kompetencijas.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

VERTINIMAS

- Vertinant žinias ir pasiekimus remiamasi Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256).
- Mokinių, kuriems modifikuojama bendroji programa, vertinimas apibrėžiamas 2009–2011 m. Bendrųjų ugdymo planų 143 punkte.
- Mokinio, besimokančio pagal adaptuotą programą, žinios vertinamos remiantis ta pačia vertinimo sistema, kaip ir visų klasės mokinių, tik individualizuotos programos lygiu. Jeigu mokinys gerai atliko jam skirtas užduotis, pasiekė jo programoje numatytus tikslus, įgijo reikiamus įgūdžius, jis turi teisę gauti patį didžiausią įvertinimą, kurį gautų bet kuris kitas jam skirtas užduotis atlikęs mokinys.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių kalbos ypatumai

PPT logopedė ekspertė V. Baracevičienė

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių kalbos ypatumai

- Žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų vaikų kalba atlieka savo pagrindines funkcijas, nors ir nepilnavertiškai.
- Dėl centrinės nervų sistemos pažeidimų gali sutrikti kalbos raida ir vėluoti 3-4 metus.
- Sutrikusios visos kalbinės veiklos fazės, silpna motyvacija, nepakankamas noras bendrauti kalbant, ryškūs kalbos programavimo, programos realizavimo ir kontrolės trūkumai.
- Labiausiai sutrikę kalbinės veiklos lygmenys – prasminis(turinys) ir kalbinis(žodynas, sakiniai).

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Žemi ir labai žemi intelektiniai gebėjimai (ribotas intelektas ir protinis atsilikimas) sąlygoja visos kalbos sistemos trūkumus:

- kalbos supratimo;
- tarimo netaisyklingumą;
- žodyno skurdumą;
- morfoliginį bei sintaksinį agramatizmą;
- nesugebėjimą pasakoti.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

- Tai įvardijama kaip **antrinio pobūdžio specifinis kalbos neišsivystymas** dėl intelekto sutrikimo arba (lengvesniais atvejais, esant ribotam intelektui) **kalbos neišsivystymas, susijęs su sąvokinio mąstymo plėtojimosi spragomis.**

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Mokslininkų atlikti tyrimai teigia, kad pusė iš 100 protiškai atsilikusių vaikų pirmus žodžius pradėjo tarti 3m. Daugumos vaikų, turinčių žemus ar labai žemus gebėjimus, kalbos raida žymiai atsilieka.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Kalbos supratimo trūkumai:

- blogiau vykdo instrukcijas, kurių supratimą lemia žodžių tvarka sakinyje bei galūnės. (Pvz. Šuni sukandžiojo arklys. Kas kandžiojo? Vytuką sumušė Darius. Kas mušeika? Linas išgėrė arbatą po to, kai paruošė pamokas. Ką padarė pirmiau?)
- kuo sunkesnis kalbos sutrikimas, tuo mažiau adekvačių atsakymų;
- nesupranta gramatinių formų: giminių formų diferencijavimo klaidos(geriau skiria daiktavardžių skaičius, blogiau – būdvardžių), nepakankamai supranta veiksmažodžių laikus.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Būdingi tarimo sutrikimai:

- neištaria šnypščiamųjų š, ž, č, r bei afrikatų;
- kalbos garsus painioja su panašiais;
- neskiria ilgų-trumpų balsių, bei o-uo, é-ie ir kt.;
- iškraipo garsų tarimą;
- neištaria ilgesnių žodžių, kartais net žinomų dviskiemenių(knyga-kyga, vabalas-alabas);

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Tarimo trūkumus sąlygoja:

- artikuliacinio aparato veiklos nepilnaverttiškumas;
- foneminės klausos neišlavėjimas;
- negebėjimas atlikti žodžių foneminės analizės.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Žodynas:

- painioja daiktų ir veiksmų pavadinimus;
- pritrūksta žodžių(pavartoja gestus);
- kalboje mažai veiksmažodžių, vartoja netinkamus veiksmažodžius (*kiaulė kurkia, arklys murkia, sraigė eina, maunasi paltą, kepurę, batus, šaliką*);
- nėra būdvardžių(*naudoja „baltas, juodas, raudonas, didelis, mažas“*);
- neparenka antonimų (*storas, ilgas, platus-„mažas“*);
- nemoka sudaryti išvestinių žodžių (*dažniausiai geba sudaryti mažybinius žodžius priesagų -ukas, -ytė, -utė pagalba*);
- nežino apibendrinančių sąvokų;
- parenka ne tas priesagas (*kregždytė, obeliukas*);
- nežino gyvūnų vaikų pavadinimų (*paršiukas-„kiauliukas“, veršiukas-„karvelis“*).

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „**Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos**“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Vaikų žodynas priklauso nuo pažinimo veiklos

Žemus ir labai žemus intelektualius gebėjimus turinčių mokinių žodyno siaurumą sąlygoja:

- riboti vaizdiniai apie aplinkinį pasaulį;
- nesusiformavę interesai ir kalbiniai kontaktai;
- silpna verbalinė atmintis.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Gramatinė kalbos sandara:

- netaisyklinga sakinių konstrukcija, sakiniai agramatiški, nepilni, sakinio esmė dažnai tik numanoma;
- nederinami žodžiai sakinyje skaičiais, linksniais, giminėmis(lapė ir gervė – „jie“);
- netinkamai derinami būdvardžiai ir skaitvardžiai su daiktavardžiais;
- neteisingai vartojami prielinksniai;
- žodžių darybos klaidos(pvz., pilotas-„pilotuotojas“, dramblys „bėgė“);
- skurdi sakinių semantika: retos aplinkybės, pažyminiai;
- gausu neužbaigtų sakinių.

Pavyzdys. Paveikslėlyje kiškis pašto tarnautojo uniforma neša siuntinį dovanų meškinui.

- 1 kl. mokinys pasakoja: „Kiškis. Meška. Bėga. Meška sėdi. Neša kiškis. Neša. Neša.“

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Rišli kalba:

- jos plėtotė lėtesnė;
- būdinga situacinė kalba;
- prie savarankiško pasakojimo pereina tik aukštesnėse klasėse;
- pasakojimai pagal siužetinį paveikslėlį žodingesni, nes paveikslėlis sufleruoja įvykių seką;
- neretai pasakojimas iš viso nesukuriamas, tik atgaminamai keli situacijos fragmentai be jų tarpusavio ryšių;
- iškreipta prasmė, praleistos dalys, neatskleisti laiko, priežasties santykiai;
- pasakojimas nenuoseklus;
- pasitaiko ir gerų pasakojimų.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Rašymo sutrikimai:

- būdinga akustinė, optinė, semantinė-gramatinė disgrafija;
- painioja akustiškai panašias raides, praleidinėja raides, sukeičia raides ar skiemenis;
- painioja raides, turinčias vienodų elementų;
- klaidos dėl inertiškumo, nesugebėjimo organizuoti savo veiklą, menkos savikontrolės;
- rašinėlyje netaisyklingos konstrukcijos sakiniai, žodžių derinimo, valdymo, prielinksnių vartojimo klaidos, dažnai pagrindinį žodį jungia su nepagrindiniu, pasakojimas skurdus, primityvi kalba, mintis neišplėtota, neatskleisti laiko, priežasties-pasekmės santykiai.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Skaitymo trūkumai:

- būdingas skaitymo sutrikimas – disleksija;
- sunkiai įsimena raides;
- skaito paraidžiui (sunkiai įgunda jas jungti į skiemenis);
- iškraipo garsinę ir skiemeninę žodžio struktūrą;
- gali būti raidės praleidžiamos, pakeičiamos kitomis, pasakomos nereikalingos;
- nesupranta perskaityto teksto;
- vyresnėse klasėse skaito mechaniškai, monotoniškai, be loginių kirčių ir pauzių.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Mokytojo pagalbos strategijos:

- užduočių instrukcijose, tekstuose prašykite išskirti prasminius žodžius;
- mokykite pasakoti skatindami ir struktūruodami pasakojimą klausimais ar pratindami pasakoti pagal mokytojo parengtą planą;
- įtraukite į diskusijas, pokalbius, sudarykite sąlygas dalyvauti grupinėse klasės veiklose;
- lavinkite rišliosios kalbos įgūdžius(analizuokite įvairius paveikslėlius, skatinkite vaiką pasakoti įspūdžius, dalyvauti diskusijose ir kt.);
- mokykite išsakyti mintis trumpais, taisyklingais sakiniais;
- mokykite vaiką atpažinti esminius ir antraeilinius dalykus skaitant, pasakojant ir atpasakojant;
- tobulinkite vaiko klausymo įgūdžius(mokykite išklaudyti pašnekovą, stenkitės „ne kalbėti vaikui“, o „kalbėtis su vaiku“;

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Mokytojo pagalbos strategijos:

- vertinkite įsimintus faktus, dėsningumus socialinių mokslų pamokose;
- nereikalaukite sklandaus, vaizdaus pasakojimo;
- tikrinkite žinias, mokėjimus testais, įvairiais klausimynais ir kt. ;
- vertindami rašto darbus, grupuokite specifines klaidas pagal jų pobūdį;
- klauskite ir vertinkite mokinio žinias pirmoje pamokos pusėje;
- numatykite ir sudarykite sąlygas, kad mokinys kuo sėkmingiau atliktų užduotis (įspėkite, kada mokinys bus klausiamas ir kt.);
- mokykite vaiką priimti adekvačiai savo veiklos sėkmes ir nesėkmes;
- skatinkite vaiko pasitikėjimą savo jėgomis(įvertinkite pastangas, akcentuokite sėkmę);
- suraskite vaiko galimybių saviraiškos, realizavimo sferą;
- aktyviai įtraukite tėvus sprendžiant mokinio problemas, nurodykite korekcinės pagalbos kryptis, aptarkite galimybes ir pasiekimus.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

**Dirbant su žemų ir labai žemų
intelektinių gebėjimų mokiniais ir
sudarant jiems individualizuotą
programą, ypatingą dėmesį būtina
kreipti į mąstymo, pažintinių
interesų ugdymą ir kalbos plėtotę.**

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

APIBENDRINIMAS

1. DORINIS UGDYMAS	
ETIKA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	17
ETIKA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	28
2. KALBOS	
LIETUVIŲ GIMTOJI KALBA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	41
LIETUVIŲ GIMTOJI KALBA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	52
BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ GIMTOSIOS KALBOS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	56
BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ GIMTOSIOS KALBOS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	66
LIETUVIŲ VALSTYBINĖ KALBA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	75
LIETUVIŲ VALSTYBINĖ KALBA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	84
UŽSIENIO KALBOS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	89
UŽSIENIO KALBOS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	
3. MATEMATIKA	
MATEMATIKA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	
MATEMATIKA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	
4. GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS	
GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	
GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	
5. SOCIALINIS UGDYMAS	
ISTORIJA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	139
ISTORIJA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	142
GEOGRAFIJA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	144
GEOGRAFIJA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	147
PILIETIŠKUMO UGDYMAS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	149
PILIETIŠKUMO UGDYMAS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	155
EKONOMIKA IR VERSLUMAS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	158
EKONOMIKA IR VERSLUMAS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	160
6. MENINIS UGDYMAS	
DAILE žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	163
DAILE labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	166
MUZIKA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	168
MUZIKA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	171
TEATRAS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	174
TEATRAS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	176
7. INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS	
INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	181
INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	192
8. KŪNO KULTŪRA	
KŪNO KULTŪRA žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	207
KŪNO KULTŪRA labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	209
9. TECHNOLOGIJOS	
TECHNOLOGIJOS žemų intelektualinių gebėjimų (riboto intelekto) mokiniams	213
TECHNOLOGIJOS labai žemų intelektualinių gebėjimų (nežymiai sutrikusio intelekto) mokiniams	222

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytoji ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

LEIDINIO TURINYS

Ugdymo tikslai	Ugdymo uždaviniai	Mokinių gebėjimų raida	Turinio apimtis
----------------	-------------------	------------------------	-----------------

5-6 klasėms, 7-8 klasėms,
9-10 klasėms.

žemų ir labai žemų intelektinių
gebėjimų mokiniams.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

- Orientuoti į pagrindinių kompetencijų ugdymą.
- Žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokiniams.
- 5-6 klasėms, 7-8 klasėms, 9-10 klasėms.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

MOKINIŲ GEBĖJIMŲ RAIDA

(žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokiniams)
(5-6 klasėms, 7-8 klasėms, 9-10 klasėms)

- Esminių kiekvienos veiklos srities gebėjimų raida (augimas).
- Gebėjimų aprašas nurodo, ką žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokiniai turėtų gebėti baigdami atitinkamą koncentrą.
- Padeda mokytojui numatyti laukiamus mokinių pasiekimus.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

TURINIO APIMTIS

(žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokiniams)
(5-6 klasėms, 7-8 klasėms, 9-10 klasėms)

- Paaiškina, kokiomis **priemonėmis** gali būti ugdomos mokinių gebėjimai.
- Bendrais bruožais **aptariama tematika**, ko ir kaip turėtų būti mokomasi tam tikrame konkreste.
  - * Gebėjimas ugdomas atsižvelgiant į ugdymo mokinio asmenybę, poreikius ir galimybes.
  - ** Šios veiklos srities gebėjimų galima neugdyti.

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.

Ačiū už dėmesį!

PMMC

Tauragės rajono savivaldybės
pagalbos mokytojui ir
mokiniui centras

Metodinis pasitarimas. Leidinio „Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos“ (spec. poreikių, žemų ir labai žemų intelektualinių gebėjimų mokinių ugdymui) aptarimas.

2010m. gruodžio 2d.